

TASAVVUFUN ANA KONULARI (8)

(...dünden devam)

Bu dört âlem, dört deniz gibidir. Birinci denizin dalgalanmasından *ceberut âlemi* meydana gelmiştir ki, buna izafî ruh da denir. Ceberut âleminin dalgalanmasından

melekût âlemi

meydana gelmiştir. Melekût denizinin dalgalanmasından

mülk âlemi

meydana gelmiştir. Dalgalanmaktan maksat,

zatî iktiza

ve

zatî arzu

dur. Bunların hepsi bir anda olmuştur. Nitekim

"Bizim işimiz bir göz açıp yumuncaya kadar yahut daha çabuktur"

(Kamer Sûresi: 50)

buyurulmuştur. Bunların hepsi bir nurdur. Değişme ile türlü görünür.

"Her gün O, başka bir şandadır"

(Rahmân: 29)

âyeti gereğince Zattan meydana gelir ve Zata gider.

"Başlangıç O'ndandır ve dönüş O'nadır"

(İsmail Hakkı, Lubbu'l-Lubb, s. 11-12; İzmirli İsmail Hakkı, Yeni İlm-i Kelâm, ikinci kitab. s. 182, İstanbul, 1340-1343).

5. Beşinci mertebe, bunların hepsini kendinde toplayan *insan-ı kâmil* mertebesidir. Önceki dört âlem, Allah'ın İsm-i A'zamıdır. Bunların tamamı, Allah'ın Zatını gösterir. Bu âlemlerin tamamı, insanda da vardır O halde insanı kâmil, bütün âlemlerin özetidir. Nasıl İsm-i A'zam, Allah'ın bütün isimlerini kendinde toplamışsa, insan-ı kâmil de bütün âlemleri kendinde toplamıştır.

Onun içindir ki, Hz. Alî: “

□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□

: *Sen kendini küçük bir cisim sanıyorsun. Oysa sende büyük bir âlem toplanmıştır"*

(Lubbu'l-Lubb, s. 13) demiştir.

Kâinatta bulunan her şeyin insanda da bir örneği vardır. Kâinat, Allah'ın isim ve sıfatlarının yekûnü olduğu gibi insan da kâinatın küçük bir örneği olarak Allah'ın isim ve sıfatlarının yekûnüdür. Onun için Hz. Peygamber:

□□

"Allah Âdem'i kendi suretinde yarattı" (Buhârî, İsti'zân; Müslim, Birr: 115; Müsned: 2/224, 251. Bu hadîs, Tevrât'ın bir âyetidir: Tekvîn: 9/6) demiştir. İnsanda bütün Tanrı isimleri zuhur edeceğinden insan, gökte ve cennette değil de Arzda halife olmuştur (Futûhât: 1/161).

(devamı yarın..)